

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертаційну роботу Табачука Андрія Ярославовича на тему
“Інституційні засади екологізації економічних систем в умовах
посилення глобалізації”, подану на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.01 – економічна
теорія та історія економічної думки

1. Актуальність теми. Оскільки, за сучасних умов, формування екологізації економічних систем отримує неабиякої актуалізації в сучасній економічній теорії, видозмінюється роль та значення інформаційних та постіндустріальних принципів функціонування нового вектору цивілізаційної парадигми. Екологізація економічних систем трансформує теоретичну та практичну свідомість на основі базисного бачення, яке засноване на зменшенні екодеструктивних наслідків господарської діяльності та створенні суспільства нового типу, де є сукупність усвідомлених людей, котрі надаватимуть перевагу продовженню існування прийдешніх поколінь над економічно-вигідним тимчасовим знущенням над природними ресурсами задля реалізації прибуткових цінностей. В свою чергу, процес глобалізації включає епохальний перехід від індустріального до постіндустріального способу виробництва, переплітаючи при цьому національні економіки країн. Сьогодні, формування глобалізації в умовах екологізації економічних систем носить міждисциплінарний характер, поєднує екологічні та економічні інноваційні процеси в контексті сталості розвитку постіндустріального суспільства, що дозволяє розглядати інституційний підхід, як пріоритетний.

Табачуком Андрієм Ярославовичем було ґрунтовно досліджено процеси екологізації економічних систем в умовах посилення глобалізації, на основі аналізу змісту та конкретних форм процесів екологізації розвинених економічних систем та обґрунтуванні інституційних механізмів при екологізації системи України. Як слідство, сформовано висновки, які відображено в удосконаленні та доведенні необхідності запровадження до наукового обігу низки економічних

категорій, розкритті по черговості парадигм порівняння економічних систем та змісту запропонованої парадигми порівняльного аналізу систем.

Мета, об'єкт і предмет дослідження повною мірою відповідають дисертаційному наповненню та паспорту спеціальності 08.00.01 – економічна теорія та історія економічної думки.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами.

Дослідження пов'язане з держбюджетними темами:

- кафедри економічної теорії економічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка «Ринкові та інституційні механізми розвитку господарської системи України» затвердженою Міністерством освіти і науки України (№ Д.Р. 1147U000872);

- кафедри економічної теорії факультету управління фінансами та бізнесу Львівського національного університету імені Івана Франка «Проблеми соціально-економічного розвитку України в умовах євроінтеграції», затвердженою Міністерством освіти і науки України (№Д.Р.0117U000896).

3. Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі.

Загалом, наукові положення та авторські рекомендації, які відображено в дисертаційному дослідженні Табачука А.Я. є достовірними та базуються на результатах досліджень провідних вчених відносно зазначеної проблематики.

Автором досліджено велику кількість нормативно-правових актів відносно функціонування економічних систем, процесів екологізації регіону та країни. Дослідження зазначеної проблематики реалізовано автором в результаті вивчення та аналізу великої кількості літератури статистичного та фінансово-економічного змісту, зокрема: сучасних концепцій теорії порівняльних економічних систем, праць вітчизняних та зарубіжних учених, інформаційних матеріалів, періодичних видань України та провідних країн світу, інтернет-ресурсу, тощо.

Під час проведення реалізованого автором наукового дослідження, з метою повноцінного вирішення поставлених завдань, практично було використано наступні методологічні принципи, методи та підходи: історичний; логічний; узагальнення; абстрагування; дедукцію; гіпотетико-дедуктивний, аксіоматичний; теоретичного узагальнення; емпіричний та теоретичний, експериментальний, метод логічної абстракції, економіко-статистичний, методи аналізу і синтезу, структурно-функціональний та порівняльного аналізу.

4. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях. Основні положення та результати дисертаційної роботи опубліковані в 12 наукових працях, загальним обсягом 4,9 друк. арк., з яких особисто автору належить 4,8 друк. арк., в тому числі 6 статей у фахових виданнях України, з них 1 у співавторстві, 1 у зарубіжному виданні, 6 праць апробаційного змісту.

Обсяг друкованих робіт та їх кількість відповідають вимогам МОН України щодо публікації основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Зміст автореферату є ідентичним до змісту дисертації і достатньо повно відображає основні положення дослідження.

5. Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі. В цілому ж, запропонована в дисертаційній роботі наукова новизна є відображенням авторського підходу Табачука Андрія Ярославовича до пошуку методологічних положень, вирішення поставлених задач та розробці власних рекомендацій відносно обґрунтування інституційних засад екологізації економічних систем в умовах посилення глобалізації.

В зазначеній дисертаційній роботі на достатньому рівні, логічно викладено трактування понять «інституціональні засади екологізації»,

«глобалізаційність економічних систем», «екологічні імперативи», «інформаційне (постіндустріальне суспільство)», «екологічна безпека сталого розвитку».

Результати наукової діяльності автора дозволили вперше здійснити комплексне дослідження економічних систем крізь призму екологічного імперативу на переході до знаннєвого суспільства, суть якого полягає у типологізації економічних систем з урахуванням не лишень економічних чинників впливу, але й параметрів усіх сфер буття суспільства задля розбудови економіки ноосферного зразка. А також Табачуку А.Я. вдалося збагатити результати дослідження шляхом розроблення концепції Екологічної Конституції Землі, зокрема модель структури органів ООН, покликаних сприяти реалізації положень ЕКЗ норм економічної діяльності національних та міжнародних виробничих структур: Раду з екологічної безпеки та сталого розвитку, Міжнародну Організацію з питань екології та сталого розвитку, Міжнародний екологічний фонд, Міжнародний екологічний трибунал.

Заслуговує позитивної оцінки обґрунтований дисертантом інституційний механізм, який сприятиме прискоренню екологізації розвинутих та неусталених економічних систем в умовах посилення глобалізаційних процесів, що позитивно позначатиметься на екологічній ситуації загалом та створення умов для ефективного використання, збереження, та відтворення природних ресурсів, зменшення навантаження на екосистему Землі через впровадження ощадливих методів природокористування, оптимізація структури економіки, як окремої країни, так і світового рівня, стимулюватиме економічну зацікавленість у раціональному використанні природних ресурсів, тощо. Запропоноване авторське бачення трактування поняття «національна економіка», під якою доцільно було б розуміти відносно автономну економічну систему суверенної держави, яка забезпечує задоволення інтересів та потреб своїх громадян, створення передумов для розвитку економічної системи та її

інтеграції у світовий економічний простір при зміцненні економічної безпеки країни. Особливої уваги заслуговують обґрунтовані дисертантом інституційні засади екологізації сучасних економічних систем в умовах посилення глобалізаційних процесів, суть котрих полягає у регулятивній ролі держави та міжнародних організацій щодо охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів, забезпечення екологічної рівноваги, турботи про майбутні покоління на основі безперервного пропагування і утвердження прогресивних екологічних цінностей, формування належної екологічної свідомості та екологічної культури.

А також значущими для розвитку української та світової науки є, ті положення, які автором удосконалено та забарвлено в інноваційну субстанцію розвитку, а саме:

- інструментарій порівняльного аналізу сучасних економічних систем в умовах посилення їх екологізації та глобалізації. В ході дослідження доведено, що формування інструментарію повинно здійснюватись на основі міждисциплінарного підходу задля якомога повнішого розкриття всієї палітри суспільного буття;
- підходи до обґрунтування значущості теорії інформаційного (постіндустріального) суспільства в процесі дослідження сучасних економічних систем, згідно з якими вона вважається глобальною методологічною парадигмою на початку третього тисячоліття. Доведено, що подальші дослідження спрямовані на виявлення теоретико-методологічних засад порівняння сучасних економічних систем в умовах посилення глобалізаційних процесів, які доцільно здійснювати крізь призму теорії постіндустріального суспільства, де ключову роль відведено інформації та знанням як необмеженим чинникам розвитку економічних систем;

Практичне значення одержаних результатів.

Полягає у тому, що отримані теоретичні положення та методологічні підходи дисертаційного дослідження можна використовувати у навчальному процесі, зокрема при написанні підручників, розробленні спецкурсів з

економічної теорії, економічної політики, а також можуть бути враховані та використані вищими органами державної влади у процесі державного будівництва і формування національної економічної системи України для обґрунтування оптимальної стратегічної економічної моделі України та вибору вектора трансформації її економічної системи у ХХІ ст. Основні положення та результати дисертації використовують у навчальному процесі на факультеті управління фінансами та бізнесу Львівського національного університету імені Івана Франка для розроблення методичного забезпечення та під час викладання курсів «Мікроекономіка» та «Макроекономіка» (довідка №2320-4 від 01.07.2019 р.).

6. Аналіз змісту дисертації.

Дисертаційна робота вміщає в себе вступ, три розділи, висновки, додатки, загальний список використаних джерел. Повний обсяг дисертації викладено на 171 сторінці основного тексту, які вміщують 13 рисунків, 8 додатків, а також список використаних джерел, який налічує 221 найменування.

7. Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

В той же час, в дисертаційному дослідженні має місце ряд спірних питань та неточностей, серед яких:

1. Вважаємо, що комплексну класифікацію чинників впливу на аналіз економічних систем варто доповнити, не обмежуючись лишень позаекономічними та духовними чинниками, ймовірно диференціювати їх на мікро, мезо та макрорівнях .

2. Досліджуючи діяльніцький підхід екологізації за умов, глобалізаційних змін, автором мало було приділено уваги екологічній відповідальності кожного члена суспільства, тому варто було б «глибше» дослідити цю категорію.

3. Варто в більшій мірі обґрунтувати зв'язок та взаємовиключення інституційного середовища функціонування економічних систем з інституційним забезпеченням екологічної політики регіону та країни.

4. Недостатньо зрозумілим є бачення автора відносно запропонованих критеріїв типізації економічних систем за рахунок індикаторів екологізації, глобалізації та критеріїв інтелектуального спрямування, котрі б візуалізували би націленість економічної системи на формування інформаційного суспільства. На мою думку, слід деталізувати зазначені критерії.

Відповідність дисертації встановленим вимогам МОН України
Дисертаційне дослідження Табачука Андрія Ярославовича відповідає «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р. Автореферат розкриває основні положення дисертаційної роботи і відповідає вимогам, які встановлені МОН України.

8. Загальний висновок.

В цілому ж, можна резюмувати, що, дисертаційне дослідження Табачука Андрія Ярославовича за темою: «Інституційні засади екологізації економічних систем в умовах посилення глобалізації» відповідає визначеній меті та поставленим завданням, які повністю вирішено в процесі дослідження. Є завершеним та характеризується систематичністю та логічністю своєї структури. Авторський підхід та стиль реалізації викладеного матеріалу свідчить про високий рівень наукової підготовки, навички аналізувати, узагальнювати та обґрунтувати особисті висновки та пропозиції.

Отже, дисертаційна робота на тему «Інституційні засади екологізації економічних систем в умовах посилення глобалізації» відповідає вимогам а її автор заслуговує отримання вченого ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.01 – економічна теорія та історія економічної думки.

Завідувач кафедри аналітичної економіки
та природокористування СНУ імені Лесі Українки,
д.е.н., професор

О. М. Павлова

